

«Γράφω γι' αυτά που με φοβίζουν»

Ο σπουδαίος Αμερικανός συγγραφέας Ρίτσαρντ Φορντ μιλάει στην «Κ» για τη δυσλεξία, το παρελθόν, την ηλικία του, τον Τραμπ

Του ΣΑΧΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Με ένα πείραμα το οποίο γράφω και φοβάμαι ακουστά στα αυτιά του, καθισμένος στον άνετο καναπέ του σπιτιού του στο Μπίσταπι, ο Ρίτσαρντ Φορντ...

καθέρωση και θα σέστηνε στους αναγνώστες τον ήρωά του, Φρανκ Μπόσκομπ.

Το περιοδικό Esquire το είχε ζητήσει ένα κείμενο για τον Σπρίνγκστιν, γι' αυτό και άκουσε επί ώρες τα τραγούδια του 38χρονου τότε μουσικού. Μέχρι που ένας σάκος δεν μπορούσε να του φύγει από το μυαλό.

είναι Ημέρα Ανεξαρτησίας. Γιατί η ανεξαρτησία να συνδέεται με τον αντί; Γιατί όχι με κάτι άλλο; Υπάρχει κάτι σε αυτή την ασυμφωνία που βράζει ενδοκρίνον.

γράφει για τις συνθήκες που οδήγησαν στη δημιουργία του επικού μυθιστορήματος «Ημέρα Ανεξαρτησίας», που του κέρδισε τα βραβεία Πούλitzer και PEN και κολοφόρος πρόσφατα από τις εκδόσεις Πατάκη.

Η συγγραφή είναι «μαστορική» δουλειά

Λίγο θα μπορούσαν να μαντέψουν ότι ο ατίθασος δυσλεκτικός έφηβος που έμπλεξε σε φασαρίες στο Μπίσταπι του '60 θα γινόταν ένας από τους σημαντικότερους εν ζωή Αμερικανούς συγγραφείς. Όπως λέει, ανακάλυψε τον κόσμο της λογοτεχνίας ως αργό από τους περισσότερους, λίγο πριν κλείσει τα 20 το κεφάλι...

Ο συννομιματής μου είναι φίλος, ευθιγενής και το φαρμάκι μου των ματιών του φυσίζει το ήρεμο λεικό του πρόσωπο. Ακόμη παίζει σκωκιάς, κωνιγιάς, σπακάνει βάρη και οδηγεί τη Χάρλεϊ Ντέιβινσον που αγόρασε πριν από 30 χρόνια και ζηγύζει όσο ένα μικρό αυτοκίνητο.

Εμπροστώ να κάνει τον εαυτό μου κρίσιμος για τους άλλους ανθρώπους που έκαναν την ανάγκη από κάτι που θα εσπασε βεβαιώσει τη σχέση τους με το γεγονός ότι είναι ζωντανός. Νομίζω ότι αυτός είναι ο λόγος που γράφω βιβλία, λέει ο Ρίτσαρντ Φορντ.

Εδώ ο Ρίτσαρντ Φορντ είναι 73 ετών και η χειρονομία του παραμένει αστόιχη. «Δεν με πενιάζει ο χρόνος που περνάει. Νομίζω είναι ενδιαφέρον, θα έλεγα μέχρι και απολαυστικό. Εξαιρετικό δεν έχω αλλάξει ποτέ από τότε που ήμουν 43», μου λέει. Πριν από 10 χρόνια έκανε μια σοβαρά γυμναστική και με το δάκτυλό του σκαρτίζει μια νοστή αυχίδα που ξεκινάει πίσω από το αριστερό αυτί του και καταλήγει στον λαιμό του.

Ο λόγος... Νομίζω ότι αυτός είναι ο λόγος που γράφω βιβλία και αυτά είναι η επιδραση που έχουν τα βιβλία σε εμένα. Ακόμη και αν λένε διαφορετικές ιστορίες, νομίζω ότι το να απεικονίζονται στον κόσμο μέσα από ένα μυθιστόρημα σημαίνει ότι έλασε καρδιά και ο κόσμος πήρα από τον καιρό σου αξίζει την προσοχή σου, πως μπορεί να σε κάνει καλύτερος στη ζωή, λιγότερο επιβλαβής, επισημαίνει.

Από όπου του Μπρούκ Σπρίνγκστιν εμπνεύστηκε την ημέρα Ανεξαρτησίας ο Ρίτσαρντ Φορντ.

Ενα βιβλίο για τους γονείς του

Ο Πάτρικ Κόραλ Φορντ πέθανε από αναγκαστικά καθάρια στα χέρια του γιου του, Ρίτσαρντ, όταν εκείνος ήταν μόλις 16 ετών. Η μητέρα του Έννα έφυγε από τη ζωή στα μέσα της δεκαετίας του '80 από καρμικό του μοστού. Τι μήνιες του από τους γονείς του καταγράφηκε ο βραβευμένος συγγραφέας στο τελευταίο του βιβλίο «Between Them», το οποίο θα μεταφραστεί στα ελληνικά από τις εκδόσεις Πατάκη το 2018 και όπως λέει, δεν είναι καθόλου ένα βιβλίο για τον ίδιο.

αφού εγώ είμαι ο αφηγητής, ήταν αναπόφευκτο να υπάρχουν ορισμένες προκαταλήψεις και αποκαλύψεις για μένα ή αποτυχίες, σημειώνει. Για έναν συγγραφέα είναι σθεναρό στην επιλογή των κατόπλων λέξεων, πόσο τον δυσκόλεψε αυτό το βιβλίο; «Όταν φέρεσαι μα λέξεις για ένα μυθιστόρημα, σκεφτόσαι συνήθως ένα συνώνυμο ή μια λέξη με τις σωστές συλλαβές ή τον ήχο. Στο χρονικό, στη μαρτυρία, η λέξη πρέπει να είναι αληθινή για τον άνθρωπο στον οποίο αναφέρεται. Όταν λέω ότι η μητέρα μου είχε μια ανωβουλοντική εμπειρία είναι κάτι παραπάνω από μαυρακά λέξη. Πρέπει να αναρωτηθείς ήταν αλήθεια αυτό για τη μητέρα μου; Είχε διαφορά, αναφέρει.

Το κεφάλαιο που αναφέρεται στη μητέρα του γράφεται απλό με αμύδι μετά τον θάνατό της. Για τον πατέρα του, που διοίκει ως πλανόδιος πωλητής και περνούσε τα Σάββατα και Κυριακάκια στο σπίτι, συγκέντρωνε υλικό πάνω από 30 χρόνια. «Γιατί το έγγραφο τώρα; Κατάλαβα ότι δεν μπόλευα κάτι καινούριο για τον πατέρα μου εδώ και καιρό, που σήμανε ότι είτε στα συγγενικά είτε τι μπορούσα ή ότι έκανα τον επαφή με το υλικό. Οπότε ένωσα ότι τώρα ήταν η στιγμή να το κάνω. Είμαι σίγουρος επίσης ότι ένα μικρό κομμάτι μου νόμιζε ότι ίσως πέθανε και δεν ήθελα να πεθάνω χωρίς να έχω γράψει τίποτα για τον πατέρα μου, καταλήγει.

Καλές κριτικές, αλλά ένιωθε αποτυχημένος

Πίνει μια γουλιά από τον σκόπιμο αμερικανικό καφέ που παράγγειλε, κάθεται πιο άνετα στην πολυθρόνα του και μου εξιστορεί το σημείο κλειδί της κριτικής του. Στις αρχές του '80 είχε εκδώσει δύο βιβλία, που αν και έλαβαν καλές κριτικές δεν πούλησαν τα αναμενόμενα, και ο Φορντ δούλεψε για κάποιο διάστημα ως αβλιτωγράφος για ένα περιοδικό. Όταν εκείνο έκλεισε ήταν 37 ετών, παντρεμένος και άνεργος. «Ζούσαμε στο Νιου Τζέρσεϊ, ήμουν γενικά στο σπίτι, η γυναίκα μου πήγαινε στη δουλειά και άρχισα να μην αισθάνομαι καλά. Αναρωτιόμουν τι είχα κάνει στη ζωή μου που να δόζε και να γράφω μυθιστορήματα ήταν το μόνο που ήθελα να κάνω. Ακόμη κι αν πίστευα ότι είχα αποτύχει σε αυτό. Οπότε σκέφτηκα να το προσπαθήσω ξανά και να κάνω κάτι τελείως διαφορετικό από πριν, τονίζω. Γι' αυτό ίσως δυσκολεύτηκε να πιστέψει ότι το περιοδικό ΤΜΕ συμπεριλάει τον «Αβλιτωγράφο» ανάμεσα στα 100 σημαντικότερα μυθιστορήματα του '80 μισό του 20ού αιώνα, αλλά αυτό που δεν περίμενε ποτέ ήταν ότι ο ήρωάς του, ο Φρανκ Μπόσκομπ, θα συνειδητέ τη μυθιστορηματική του ζωή στην «Ημέρα Ανεξαρτησίας». «Δεν έχω ποτέ απτήν τη φιλοδοξία. Δεν νομίζω ότι είμαι καλύτερος απ' ό,τι πραγματικά είμαι, και μάλιστα είμαι λιγότερο καλός από αυτό που φαίνεται πως είμαι. Αυτό που κάνω ένα συγγραφέα "μεγάλο" είναι ότι γράφει βιβλία που τον κάνουν καλύτερο απ' ό,τι είναι. Αν με γνώνιζε άλλο δεν θα σκεφτόμουν ότι έγραφα ένα καλό βιβλίο. Θα ήθελα να είμαι ένας σημαντικός, συνειδητός, άνθρωπος, που είναι αλήθεια. Αλλά μέσα από την εξέταση, την τριβή, τη γαλβανιστική ένταση που απαιτεί το γράψιμο ενός βιβλίου, ένα άτομο μπορεί να γίνει εξυπνότερο απ' ό,τι είναι όσο ετοιμάζει ένα βιβλίο. Εξέρω πως αυτό συνέβη με εμένα. Όταν τελειώσω ένα βιβλίο επιστρέφω στον πραγματικό μου εαυτό. Είναι λίγο απογοητευτικό, όμως από την άλλη δεν πενιάζει, μου λέει γελώντας.

Είναι σθεναροί άνθρωποι που η «Ημέρα Ανεξαρτησίας» εκδίδεται στην ελληνική γλώσσα περίπου 20 χρόνια μετά την πρώτη της έκδοση στην Αμερική. «Για μένα σημαίνει ότι το βιβλίο έλα μα ο δυναμικά που συνειδητέ και μετά τη στιγμή της δημιουργίας του. Η οπτική του για τον κόσμο που περιγράφει δεν έχει παλιώσει, δεν είναι άσχετη ή βραδεία, σημαίνει. Στο βιβλίο, ο Φρανκ είναι κεραιμένος, η ουλδή ακίντη και προσπαθεί να δει με τον ήρωά του για το τι τριήμερο της 4ης Ιουλίου. Αν και ο ήρωάς του δεκτικαθερωθεί ως «energyman», ως ο μέσος Αμερικανός, ο κ. Φορντ δεν αποδέχεται αυτή τη γενίκευση. Ως ένα βιβλίο. «Ανεπισημαίνει ότι υπάρχει ένας μέσος τύπος Αμερικανού ή Έλληνα. Μία από τις λίγες διανοητικές καινοτομίες μου είναι να αντιτίθεμαι σε κάθε συμβατική σοφία. Πραγματικά υπάρχει ο Φρανκ, σκεπτόμουν πως όταν ήρθα από συγγραφέας αβλιτωγράφου το έκανα γιατί ήθελα μια λιγότερο απαιτητική δουλειά, πιο εύκολη και ευαρόμητη, και σκεφτήκα ότι δεν υπάρχει τίποτα κακό σε αυτό. Και σκέφτηκα ότι δεξιά να γράφω μια ιστορία γι' αυτό. Δεν ήταν πρόθεσή μου να γίνει ο Φρανκ "energyman", διότι δεν συμφωνώ με αυτήν τη γενίκευση, αλλά δεν με πενιάζει που τον βλέπει ο κόσμος έτσι γιατί αυτό που λέει ότι είναι αναγνωριστικός χαρακτήρας», τονίζει.

Φοροκπιτό ορόσημο του Αγύλατος της Ελευθερίας στους εορτασμούς της 4ης Ιουλίου. Δεξιά, ο πρόεδρος Τραμπ. «Δεν θα ήθελα να έχω σχέση με κάποιον που έχει φησίοι Τραμπ», λέει ο Ρίτσαρντ Φορντ.

«Εχουμε έναν πρόεδρο που είναι ηλίθιος»

Τον παρατηρώ καθώς πίνει ακόμη μια γουλιά καφέ. Το φιλί του είναι μισοκλειστό. Φοράει τζην παντελόνι, μαύρα παξί μπουζού με γαλά και καφέ σοκάκι. Οι κινήσεις του είναι μακριές όση ώρα σκεπάζει και μόλις κλείσει τα αυτιά του επανέρχεται στον γονατιστό που τον περιβάλλει ένας ήλιος, που φούλάει ότι θα του γυρίσει σε πνευματικά. Έκασον περάσει δύο μήνες που λείπει από το σπίτι του και την αγαπημένη του σούζου Κριστίνα. «Είπατε, με ρωτούν πολλές φορές πώς σοκάκι και γράφω για αποσταθμισμένες γόμας, για ανθρώπους απέναντί μου που δεκτικαθερωθεί και κατασπέρνουν, ενώ έχω έναν υπνωτισμένο γάμο και μια ήρωα Ζελί. Γράφω γι' αυτά που με φοβίζουν περισσότερο, για εκείνα τα πράγματα που μπορεί να αποσυνθέσουν τη ζωή μου. Νομίζω πως μάλλον έτσι μπορεί να συμπυκνώσει τον εαυτό

με ένα τέτοιο ενδιαφέρον, να έρθω όσο πιο κοντά μπορώ», τονίζει. Αλλά στο αποκορύφωμα με ερωταγματικό, ο Φορντ είναι αισιόδοξος χαρακτήρας παρά τις δυσκολίες του. «Ναι, φυσικά. Πιστεύω στην ηθική της αγάπης, πιστεύω ότι αξίζει να ζεις τη ζωή, αγαπάει τα παιδιά του και κάποιον και όταν παύει να σπύσει να κάνει επειδή πιστεύει ότι βρίσκεται μια στέγη σε ανθρώπους που τον έχουν ανάγκη. Πιστεύω ότι ακόμη κι αν δεν είμαστε υπερόχι για την ύπαρξή μας, αξίζει να προσπαθήσουμε για το καλύτερο στην ζωή. Νιώθω ακριβώς το ίδιο, σημειώνει.

Θα μπορούσε ποτέ ο Φορντ Μπόσκομπ να φησίοι τον Ντόναλντ Τραμπ; «Όχι βέβαια», απαντάει ο κ. Φορντ. «Δεν θα ήθελα να έχω σχέση με κάποιον που έχει φησίοι Τραμπ», τονίζει και μου λέει πως έτυχε να φύγει από μια τριβή όταν κατάλαβε ότι ο συννομιματής του υποστήριζε τον πρόεδρο των ΗΠΑ. «Εχουμε έναν πρόεδρο που είναι ηλίθιος. Είλητες και άλλες χώρες στον κόσμο με ηλίθιους ηγέτες και δεν θα σου πήρα πολύ καιρό να καταλάβεις ότι εκείνη η χώρα δεν λειτουργεί. Όταν έλασε ηγέτης που είναι ανόητος και τσαρλατάνος, αυτό σημαίνει ότι έχεις ένα αποτυχημένο κράτος», επισημαίνει και πιστεύω πως αυτό σημαίνει πως οι ψηφοφόροι είναι αδιόφοροι, μηδενιστές και βαθιά απογοητευμένοι. «Είλητες ότι όσοι ψήφισαν Βρεξίτ τώρα κτυπούνται και λένε ότι δεν το ποκτύουν. Ίσως από να συμβεί και στις ΗΠΑ ύστερα από μερικά ακόμη κοντράδες. Αν πιστεύω ότι αυτό μπορεί να συμβεί. Όχι. Η Αμερική είναι ένα πολύ σημαντικό μέρος», λέει.

Ο Ρίτσαρντ Φορντ αρθρογραφεί περισσότερο σε εφημερίδες έντυπες παρά σε αμερικανικά, γιατί όπως λέει, «οι Αμερικανοί είναι καλύτεροι με τους διανοούμενους». Παρακολουθεί και ενημερώνεται για τα ευρωπαϊκά τεκταμένα. «Νομίζω πως ό,τι συμβαίνει στην Ευρώπη γίνεται και στη χώρα μου. Η ένταση που υπάρχει πάντα δεξιά, η προθυμία να αλέγονται αντικοί, η μεγάλη έλλειψη νομοσύννης για το πώς μια χώρα κρατάει το οικονομικά σταθερό δεν είναι τα μοναδικά χαρακτηριστικά της δικιάς σας χώρας ή της Ισπανίας αλλά και της δικιάς μου. Ο μόνος λόγος που νομίζω ότι δεν συμβαίνει στην Αμερική, είναι επειδή δεν κοπάμε, επισημαίνει.

Το βιβλίο του Ρίτσαρντ Φορντ «Ημέρα Ανεξαρτησίας» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη σε μπιρροαίο 6 ευρώ.